

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

ЕВРИКА

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 1(1)' 2015

ЗАСНОВАНИЙ У СІЧНІ 2015 РОКУ

ВИХОДИТЬ ДВА РАЗИ НА РІК

МЕЛІТОПОЛЬ
2015

РЕДАКЦІЙНО-ВИДАВНИЧА РАДА:

Голова:

Москальова Л.Ю. –
доктор педагогічних наук, професор

Заступник голови:

Семікін М.О. –
кандидат філософських наук, доцент

Відповідальний секретар:

Житник Т.С. –
магістр педагогічної освіти

Члени редакційно-видавничої ради:

Антоненко О.М. –
кандидат мистецтвознавства

Гурова Т.Ю. –
кандидат педагогічних наук

Добровольська Л.П. –
кандидат педагогічних наук, доцент

Кожевнікова А.В. –
кандидат педагогічних наук

Кочкурова О.В. –
кандидат психологічних наук

Матрухан Т.І. –
кандидат біологічних наук

Татарінова С.О. –
кандидат педагогічних наук

Троїцька О.М. –
кандидат філософських наук, доцент

Шевченко С.В. –
кандидат психологічних наук

Чорна В.В. –
кандидат педагогічних наук

Яковенко А.С. –
кандидат фізико-математичних наук

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

✉ МДПУ ім. Б. Хмельницького
ауд.122, вул. К. Маркса, 19
м. Мелітополь,
Запорізька область, Україна, 72312

@ evrika-mdpu@ukr.net

☎ +38 (06192) 6-78-83

ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА ВИПУСК:

Варіна Г.Б. – магістр педагогічної освіти

Кучина К.О. – магістр педагогічної освіти

Третьякова І.С. – магістр педагогічної освіти

Хрущ Ю.І. – магістр педагогічної освіти

Рекомендовано до друку Вченою радою
Мелітопольського державного педагогічного
університету імені Богдана Хмельницького
(протокол № 12 від 17.06.2015 р.)

Висвітлюються погляди молодих науковців щодо сучасної наукової картини світу в аналізі гуманітарних, соціальних, природничих та технічних наук. Матеріали журналу відображують наукові пошуки школярів, студентів, магістрантів, учителів-практиків та молодих учених.

Рекомендовано всім, хто цікавиться проблемами гармонізації науково-освітнього простору.

Редакція не несе відповідальності за наукову коректність текстів і не завжди поділяє думки їх авторів.

© Мелітопольський державний педагогічний
університет ім. Б. Хмельницького, 2015

© ЕВРИКА, 2015

ЗМІСТ

Агошков М.О.	
Сутність академічного виконавського мистецтва на класичній гітарі у поглядах вітчизняних митців	4
Аметка С.С.	
Виховання взаємодопомоги у дітей старшого дошкільного віку в процесі спільної праці	6
Баранюк К.І.	
Мотиви мандрування в романі Ю. Андруховича «Дванадцять обручів»	8
Бондаренко А.А., Прошенко А.А.	
До проблеми безробіття в Україні та шляхи її подолання	10
Брусенцова А.Ю., Гузь Н.В.	
Теоретичні аспекти вивчення проблеми психологічного консультування ВІЛ-інфікованих людей	12
Варениченко А.Б.	
Формування ціннісного ставлення до природи на уроках милування	14
Василенко Н.В.	
Обсервація проблематики у творчому доробку Володимира Родіонова: особливості рецепції сучасного та минулого	17
Гайкова А.В.	
Екологічна символіка українського фольклорного мистецтва як відображення гармонії співіснування людини і природи	19
Галак Я.О.	
Екзистенційні модуси філософського дискурсу І. Франка	22
Глушкова К.І.	
Організація соціально-педагогічної роботи із сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах	24
Гнатко Д.О.	
Соціально-психологічна адаптація першокурсників до умов навчання у ВНЗ	27
Горбань Я.С.	
Формування співчуття в учнів початкових класів під час ігрової діяльності	29
Гришко С.В.	
Ґрунти Північно-західного Приазов'я	31
Деркіна І.П., Лещенко Д.О.	
До питання про навчання гри на духових інструментах	35
Дзюба В.О., Смоляков О.В., Яковійчук О.В.	
Активність сукцинатдегідрогенази та малатдегідрогенази у м'язових тканинах гусей в ембріональному та ранньому постнатальному періодах онтогенезу	38

Редькіна К.В.	
Формування англомовних граматичних навичок учнів на основі інтерактивних методів навчання	81
Сапун Т.О.	
Геолого-геоморфологічні особливості долини річки Велий Утлюк	83
Сейдаметова З.Р.	
Математичне моделювання спектра магнітопружних коливань в перпендикулярно намагнічених плівках зіг в умовах взаємодії обмінних спінових і пружних хвиль	86
Сидорчук А.Е.	
Вплив особливостей темпераменту на навчальну діяльність молодших школярів	88
Сліпчук В.О.	
Особливості соціалізації підлітків у сфері дозвілля	90
Спасенко О.В.	
Психолого-педагогічні проблеми орієнтації молоді на професію вчителя	92
Степаненко А.Ю.	
Identification of the signs of a child's gift in preschool age	94
Струкова С.С.	
Сенсорне виховання учнів початкової школи: історико-педагогічний аспект.....	96
Татаринів А.С.	
Вплив педагогічного оцінювання на емоційний стан учнів	98
Фуртова О.О.	
Образотворча діяльність як умова творчої терапії особистості	100
Хруш Ю.М.	
Туризм для інвалідів: до проблеми визначення терміна	102
Чичерін І.В.	
Специфіка створення ейдологічної системи у романі Е.М. Ремарка «Arc de Triomphe»	105
Чорна М.Є.	
Екологічний стан річки Молочної.....	107
Чубенко В.О.	
Генезис психоемоційних розладів у військовослужбовців, що перебувають на службі в зоні бойових дій.....	109
Шинкаренко Є.Д.	
Психологічні труднощі дітей молодшого шкільного віку під час навчання у школі.....	112
Шмалій А.С.	
Проблема розвитку англомовної комунікативної компетенції учнів у сучасній школі..	114
Відомості про авторів	116

сприятлива атмосфера на уроці, а також розподіл учнів на однакові групи. Це допомагає залучити менш активних учнів до роботи, та тих учнів, що не мають глибоких знань з граматики.

Використання інтерактивних методів навчання безперечно дає учням шанс вільно і відкрито висловлювати свою думку, та здійснювати успішну комунікативну діяльність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. – М.: Педагогика, 1989. – С. 34-45.
2. Впровадження інтерактивних методів на уроках англійської мови. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://ua.textreferat.com/referat-12439-1.html>
3. Марігодов В.К. Освітня система як технологічний комплекс // В.К. Марігодов, А.А. Слободянюк, Г.О. Козлакова. Проблеми освіти. – 2000. – Вип. 22. – С. 51-56
4. Кондратюк В. Л., Волос М.М., Бабин І.І. Основні тенденції розвитку систем освіти та освітніх технологій у світовій педагогічній практиці // Відкритий урок. – 2002. – № 5-6. – С. 8.
5. Організація навчально-виховного процесу. З досвіду роботи вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації / Ред. Салмай Н.М., Цибенко Н.В. – Випуск 10. – 2007. – С. 80-95.

УДК 551.435.11(477.64)(282.247.3)

Сапун Т. О.

ГЕОЛОГО-ГЕОМОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОЛИНИ РІЧКИ ВЕЛИЙ УТЛЮК

Науковий керівник: Даценко Л. М., доктор геологічних наук, професор

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Мелітополь

Анотація: Результати досліджень геолого-геоморфологічної будови долини р. Великий Утлюк свідчать про несприятливі умови для активного розвитку поверхневого стоку. Великий Утлюк відноситься до рівнинних річок, що безпосередньо впливає на його характер течії.

Ключові слова: геолого-геоморфологічна будова, система, відділ, регіоюрус, долина річки, русло, заплава, гирло.

Актуальність. Недостатня забезпеченість прісними водами Північно-Західного Приазов'я викликає гостру потребу комплексного геолого-геоморфологічного дослідження річкової гідромережі, водоносних горизонтів. З метою збереження об'єму поверхневих вод, запобігнення розвитку процесів пересихання річкових русел, долин, заплав, порушення мікрокліматичних показників, зміни видового складу флори та фауни необхідно проводити систематичний моніторинг малих річок Північно-Західного Приазов'я.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Геологічна будова басейну Азовського моря та роль річок у формуванні осадового чохла Північно-Західного Приазов'я, до складу якого належить р. Великий Утлюк, розглянута у працях Є. Ф. Шнюкова, Г. Н. Орловського, В. П. Усенка (1974 р) [3]. Є. Г. Бортніковим [1] було проаналізовано літологічну та стратиграфічну характеристики антропогенних відкладів Північного Приазов'я, розглянуто значення алювію р. Великий Утлюк у формуванні

четвертичних відкладів берегової лінії Азовського моря. Безпосередніми дослідженнями річок Північно-Західного Приазов'я, а саме питаннями гідрохімічного стану поверхневих вод річкових артерій активно займаються В. І. Осадчий, Б. Й. Набиванець, Н. М. Осадча, Ю. Б. Набиванець (2008 р) [5]. Дослідженнями особливостей геологічної та геоморфологічної будови Північно-Західного Приазов'я, геолого-геоморфологічних процесів в єдності з геоекологічними проблемами займаються співробітники кафедри фізичної географії і геології Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Б. Хмельницького [6].

Мета статті. Оприлюднення результатів дослідження геолого-геоморфологічної будови долини р. Великий Утлюк.

Виклад основного матеріалу. Річка Великий Утлюк належить до басейну Азовського моря, розміщеного в межах степової зони України, протікає по території Запорізької області на південний схід до Утлюцького лиману. Площа

водозбору не перевищує 880 км². За виток прийнята точка земної поверхні з відміткою 75 км, розміщена в 3 км від м. Запоріжжя. У геолого-геоморфологічному плані дана точка відповідає обширній балці Утлюцька на Дніпровсько-Молочанському вододільному плато. Річка має близько 12 приток довжиною менш ніж 10 км у вигляді невеликих балок і лише одну притоку

довжиною близько 18,8 км з добре вираженою вузькою терасою шириною 0,1-0,2 км [4, с. 4]. З геоморфологічної точки зору долина р. Великий Утлюк протікає по слабо нахиленій відкритій рівнині і по 18-ти метровому обвідному каналу ЗЗРК (Запорізький залізорудний комбінат) [8, с. 4-6], впадає в Утлюцький лиман в районі с. Лиманське (рис. 1).

Рис. 1. Обвідний канал ЗЗРК в районі с. Лиманське (фото Т. О. Сапун)

Абсолютні відмітки поверхні схилу долини коливаються в межах від 65-45 м (верхів'я) до 25-10 м (нижня течія), а днище долини - від 54-30 м у верхів'ї до 10-1 м - нижня течія. Ширина річкового русла змінюється від 500 м у верхів'ї до 3000 м у нижній частині течії [4, с. 9]. Глибина ерозійного урізу поступово знижується від верхів'я (12 м) до гирла (9 м). В середній і нижній течії р. Великий Утлюк має добре виражену долину з крутим (7-15°) правим схилом (3,5-2 м), пологим і низьким лівим (1-0,05 м). Останній, поступово піднімаючись, зливається з вододілом. Вода річки відповідає хлоридно-натрієвому типу, загальною мінералізацією $\approx 1,423$ г/л [2, с. 1-4].

До північної окраїни с. Андріївка річка має вузьку долину, ширина якої коливається в межах 100-300 м, розширюючись на окремих ділянках до 1 км [4, с. 46-47]. Річка сильно меандрує, прорізаючи власне русло у вузькій заплаві. Подекуди води річки підмивають корінні береги за рахунок процесів ерозії. У гирловій частині річки помірно розвита бокова та донна ерозія, ступінь яких поступово послаблюється до верхів'я. На більшій частині своєї протяжності русло сухе, частково заболочене та поросле очеретами. Заплава вузька, від декількох десятків метрів до 200-300 м, переважно одностороння. Її висота над руслом досягає 0,8-1,0 м.

Від с. Андріївка до гирла заплава розширюється до 1-1,5 км. Русло блукає по заплаві, утворюючи круті вигини. Глибина

ерозійного урізу досягає 0,3-0,4 м [4, с. 46-47]. Русло річки на більшій протяжності сухе, задерноване, місцями покрите білою сольовою корою, на невеликих ділянках заповнене водою.

В 4 км від гирла русло р. Великий Утлюк обводнене. Його ширина в місті виходу води складає 0,5-1,0 м, а в гирловій частині швидко розширюється. В районі гирла заплава річки суха і порізана висохшими старицями і протоками, поверхня задернована, покрита луговою рослинністю. Заплава складена переважно алювіальними суглинками. Руслові відклади представлені мулуватим-суглинистим матеріалом.

Геоморфологічні особливості р. Великий Утлюк у більшій мірі залежать від геологічної будови Північно-Західного Приазов'я. В геоструктурному відношенні басейн р. Великий Утлюк розміщується у межах північно-східної частини Причорноморської низовини. В геологічній будові долини приймають участь кристалічні породи докембрію, що переkritі палеогеновими, неогеновими і четвертичними відкладами [7, с. 14].

Кристалічний фундамент поступово занурюється в напрямку Утлюцького лиману і представлений комплексом гранітів, гнейсів, кварцитів архей-протерозойського віку (AR-PR).

Палеогенова система (Pg) долини р. Великий Утлюк представлена бучацькими відкладами та кийво-харківськими шарами.

Буцацькі відклади (Pg_2^{bc}) поширені у верхній та середній частині долини і складені глинами, пісками, що розташовані на глибині 250-320 м.

Київо-харківські шари (Pg^{kr-h2}) виявлені у верхній та середній частинах долини річки Великий Утлюк у вигляді глин загальною потужністю 150-180 м. Глибина залягання визначається в межах від 100 до 130 м.

Неогенова система (N) представлена відкладами міоцену та пліоцену, які в стратиграфічному відношенні відповідають наступним ярусам та регіоярусам. Міоценові відклади представлені тортонським ярусом, до складу якого в межах долини р. Великий Утлюк належать сарматський та понтичний регіояруси.

Тортонський (N_1^{101}) ярус поширений у верхів'ї та середній частині долини річки у вигляді глин і пісків з домішкою мушлі, потужністю 10-15 м. Глибина залягання не перевищує інтервал 80-120 м.

Відклади сарматського регіоярусу (N_1^s) широко поширені по всій долині р. Великий Утлюк та складені піском, глиною, загальною потужністю 15-20 м на відстані 65-105 м від поверхні.

Понтичний регіоярус неогену (N_1^{pn}) простежується локальними плямами у верхів'ї долини і частково у середній частині річки та складається глинами, вапняками, характеризується достатньо низькою потужністю пласта (10-15 м) на глибині 55-90 м.

До пліоценового відділу належать кімерійський (нижній пліоцен) та куяльницький

(верхній пліоцен) регіояруси. Кімерійський регіоярус (N_2^{km}) широко розвинутий в нижній частині річкового басейну у вигляді глин та пісків; потужність пласта коливається в широких межах від 15 до 28 м при відносній глибині 40-65 м.

Куяльницький регіоярус (N_2^{kj}) широко поширений у нижній частині долини, локально у середній, і представлений пісками, глинами та вапняками; потужність пласта змінюється від 13 до 25 м. Абсолютна відмітка залягання 25-45 м.

По всій долині р. Великий Утлюк виявлені субаеральні відклади верхнього пліоцену (N_2^3), які представлені глиною, потужністю 8-15 м; глибина залягання коливається в межах від 15 до 20 м.

Відклади четвертичної системи (Q) поєднують генетично різноманітні типи осадового матеріалу, які частково складають долину і басейн р. Великий Утлюк (e, vd^2 , lm^4 , lm^3 , lm^2 , lm^1 , a^4 , a^3 , a^2). Літологічний склад порід достатньо однотипний і представлений суглинком, піском та глиною.

Висновки та перспективи подальшого наукового пошуку. Оперуючи даними вище викладеного матеріалу ми доходимо висновку, що особливості геолого-геоморфологічної будови долини р. Великий Утлюк є несприятливими для активного розвитку поверхневого стоку річки. Таким чином, р. Великий Утлюк відноситься до рівнинних річок з повільним характером течії та свосереднім гідрохімічним та гідрологічним режимом, що властиві степовим річкам Північно-Західного Приазов'я.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бортников Е. Г. Аллювиальные отложения антропогена Северного Приазовья : дис.: канд. геол. наук : 04.00.01 / Бортников Евгений Геннадиевич. – К. : Ин-т геол. наук НАН Украины. 1995. – 182 с.
2. Ведомость результатов химического анализа проб воды / [Крюк Н. С., Давиденко Е. Л., Дорошенко О. Ю., Шрамова Г. Н]. – Днепрорудное : Приазовський отряд ЗГГМЭ, 2013. – 4 с. – Фонды Запорожской гидромелиоративной экспедиции.
3. Геология Азовского моря / [Шнюков Е. Ф., Орловский Р. Н., Усенко В. П. и др.]; отв. ред. Е. Ф. Шнюков. – К. : Изд-во "Наукова думка", 1974. – 247 с.
4. Геология, гидрогеология и почвы долины р. Молочной и побережья Азовского моря на участке гг. Геническ-Ногайск. Листы L-36-XII, XVII и XVIII. Отчет о комплексной геологической съемке масштаба 1 : 200 000, произведенной партией № 288 экспедиции X ройона в 1950 г. / [Теуш Р. П., Шуршалина М. А., Константина Е. П. и др.]. – Сиферополь, 1952. – 280 с.; табл. А-3 – 120, чертежей – 288. – Фонды Симферопольского геоэкоцентра.
5. Гідрохімічний довідник : Поверхневі води України. Гідрохімічні розрахунки. Методи аналізу / [Осадчий В. І., Набиванець Б. Й., Осадча Н. М., Набиванець Ю. Б.] – К. : Ніка-Центр, 2008. – 656 с.
6. Північно-Західне Приазов'я та узбережжя Азовського моря : геологія, геоморфологія, геолого-геоморфологічні процеси, геоecологічний стан : монографія / [Даценко Л. М., Молодиченко В. В., Непша О. В. та ін.]. – Мелітополь : Вид-во МДПУ імені Б. Хмельницького, 2013. – 307 с.
7. Супрун С. Г. Паспорт р. Большой Утлюк № 010339228396026; 01021 / С. Г. Супрун. – Запорожье : "Запорожгипроводхоз", 2001. – 80 с. – Фонды Запорожской гидромелиоративной экспедиции.
8. Трофимов С. Е. Отчет о выполнении режимных наблюдений (локальный мониторинг) за состоянием подземных вод в районе пруда-испарителя шахтных вод Запорожского железорудного комбината (Заключительный) / С. Е. Трофимов. – Харьков : ЧП "Ингеозкострой", 2001. – 66 с. – Фонды Запорожской гидромелиоративной экспедиции.